

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 343.9/378.14(2)

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-3-11-8>

Нарожна Олена Володимирівна,

старший викладач

(Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9623-6423>

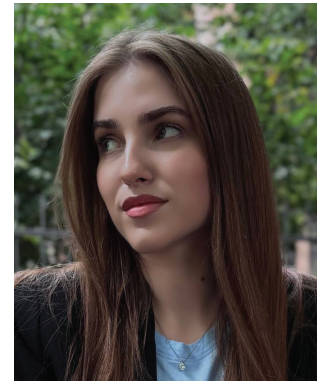

Козинська Діана Олександрівна,

студентка 4 курсу

(Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2030-7274>

ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ: ТРЕНІНГОВА МОДЕЛЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ЦІННІСНОЇ ОСНОВИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто питання формування толерантності як аксіологічної основи професійної культури поліцейського через впровадження спеціалізованих тренінгових програм. Досліджено ключові аспекти розвитку толерантного ставлення до громадян у курсантів закладів вищої освіти системи МВС та діючих працівників поліції. Окреслено найефективніші методики та підходи до формування ціннісних орієнтацій толерантності у професійній діяльності поліцейських. Визначено основні компоненти тренінгової програми, спрямованої на розвиток толерантності як професійної компетенції. Наголошено на необхідності створення комплексної системи тренінгів для забезпечення сталого розвитку толерантності в професійній культурі поліцейських. Запропоновано рекомендації щодо інтеграції тренінгових методик у систему професійної підготовки та підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України. Підкреслено важливість толерантності як ключового фактора у побудові довіри між поліцією та громадою, а також її роль у підвищенні ефективності правоохоронної діяльності в сучасному демократичному суспільстві.

Ключові слова: толерантність, професійна культура, поліцейський, тренінг, ціннісні орієнтації, культура комунікації.

Постановка проблеми. Фундаментальна роль співробітників Національної поліції України у забезпеченні справедливості та рівності в суспільстві є основою довіри громадян до правоохоронної системи та верховенства права в цілому. У більшості демократичних країн, зокрема, в Україні, рівність усіх перед законом закріплена в Конституції [1, ст. 129]. І саме поліція, у першу чергу, втілює цей принцип у щоденній роботі. Працівники поліції не повинні діяти на основі особи-

стих упереджень чи стереотипів. Раса, релігія, стать, вік, національність, сексуальна орієнтація чи статус не повинні впливати на дії поліцейських. Толерантність полягає також у тому, що поліція не діє на підставі припущень чи упереджень, а рішення приймаються на базі об'єктивних фактів та доказів, застосовуючи стандартні процедури до всіх громадян в аналогічних ситуаціях. Неупередженість має стати частиною внутрішнього етичного кодексу кожного поліцейського.

Розуміючи різноманіття та культурні особливості різних груп населення, поліцейський зможе ефективно взаємодіяти з людьми різного походження та діяти неупереджено при виконанні обов'язків. Толерантний підхід допоможе не лише знизити напругу в конфліктних ситуаціях, а також сприятиме зміцненню довіри між поліцією та громадою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що запропонована тема є недостатньо розробленою, хоча й теоретичні засади не є новими для вивчення питань толерантності. Сучасна дійсність вимагає нового осмислення толерантного підходу при виконанні обов'язків поліцейського, зокрема, при прямих зносинах з громадянами. Окремі аспекти толерантності в роботі поліцейського, у тому числі, на міжнародному рівні, були предметом дослідження Д.М. Войцеховської, А.М. Гельбак, М.Л. Захаренка, Д.В. Мороз, О.В. Пилипенка та інших.

Метою статті є дослідження ролі та значення толерантності в професійній діяльності поліцейських та визначення ключових аспектів її впровадження у сучасних умовах; розширення розуміння важливості толерантності для побудови довіри між поліцією та громадою, покращення якості правоохоронної діяльності та зміцнення демократичних цінностей у суспільстві.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі дуже гостро постає проблема толерантності людей по відношенню до інших. Глобалізація, міграційні процеси, розвиток інформаційних технологій, війни – ці зміни створюють нові виклики для суспільства, зокрема, пов'язані з нетерпимістю, дискримінацією та конфліктами на етнічному, релігійному, соціальному та інших рівнях. Саме тому проблема толерантності є однією з найактуальніших проблем сучасності, адже в ній задіяні всі члени суспільства, державні органи, освітні установи, засоби масової інформації тощо.

Згідно поняттю у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» толерантність визначається як здатність переносити несприятливий вплив яких-небудь факторів, а толерантну людину варто вважати поблажливою, терпимою до чийхось думок, поглядів, вірувань тощо [2, с. 1459].

Відповідно до ст. 1.1 Декларації принципів толерантності ЮНЕСКО, «толерантність означає повагу, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культури нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості. Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті і переконань. Толерантність – це єдність у різноманітті. Це не тільки моральний обов'язок, а й політична та правова потреба. Толерантність – це те, що уможливає досягнення миру, сприяє переходу від культури війни до культури миру» [3, с. 9].

Сьогодні про толерантність говорять скрізь, але найчастіше, на нашу думку, з цим стикаються саме працівники органів Національної поліції України, зокрема, згідно із ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію» (далі – ЗУ «Про Національну поліцію») саме їх служба покликана служити суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [4].

Не дивлячись на обставини та людей, з якими вони стикаються під час своєї служби, згідно із п. 6-8, ч. 1, розділу II «Правил етичної поведінки поліцейських», під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен поважати і не порушувати права та свободи людини, виявляти повагу до гідності кожної людини,

справедливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус, освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку, не допускати дискримінації в будь-якій формі; поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати; контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на прийняття рішень та службову поведінку [5].

Тобто, згідно із обов'язків, покладених законом, працівникам поліції у будь-якому випадку необхідно контактувати під час здійснення своєї професійної діяльності з представниками різних соціальних груп, наприклад, з іноземцями, дітьми, особами різних релігійних напрямків та віросповіданням, особами з інвалідністю, національними меншинами, особами з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, людьми з різними залежностями, зокрема, наркоманією, алкоголізмом, ігроманією тощо. Кожен з них має власний характер, світогляд, виховання, стереотипи та упередження, які передаються їм з покоління в покоління, а працівнику поліції необхідно це враховувати та поважати їхню точку зору та спосіб життя, навіть якщо його власні принципи та життєві цінності кардинально протилежні тим, з якими проживає своє життя інша людина.

Ми погоджуємося з думкою Пилипенко О.С., яка зазначає, що толерантність є основою спілкування цивілізованих людей і тісно пов'язана з культурою та традиціями народу, а її ознаками є: повага до інших людей та проявів різних культур, систем поглядів та переконань; терпимість до слабкостей інших; розширення власного досвіду та критичний діалог [6, с. 11]. З цього можна зробити логічний висновок, що така наука, як аксіологія, яка вивчає в цілому людські цінності та займається дослідженням природи духовних, моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв'язок між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини, тісно пов'язана з толерантністю і є її важливою складовою, тому що дає змогу сформувати певні позитивні установки у людини, які і забезпечать їй можливість бути поблажливою, терпимою по відношенню до інших.

Варто зазначити на початку дослідження важливий факт: Україна має ознаку мультикультуралізму, адже за Всеукраїнським переписом 2001 року в Україні, окрім 37,6 мільйона (77,8%) українців, є представники ще 15 етнічних спільнот. Це росіяни – 8,3 мільйона (17,3%), білоруси – 275, 8 тис. (0,6%), молдавани – 258, 6 тис. (0,5%), болгары – 204,6 тис. (0,4%), угорці – 156,6 тис. (0,3%), румуни – 151 тис. (0,3%), поляки – 144,1 тис. (0,3%). Решта становлять 0,2–0,1%, тобто є нечисленними етнічними спільнотами. Це євреї – 103,6 тис., вірмени – 99 тис., греки – 91,51 тис., татари – 73,3 тис., роми – 27,6 тис., азербайджанці – 45,2 тис., німці – 33,3 тис., гагаузи – 31,9 тис. осіб. Названі вище спільноти проживають переважно компактно: угорці й румуни – у Закарпатській області, румуни – у Чернівецькій, греки – у Донецькій, гагаузи – в Одеській, євреї – найбільше у містах Києві, Одесі, Харкові, Дніпрі [7].

Звісно, пройшов певний час і статистика змінилася. Також на показники значною мірою негативно вплинуло вторгнення Російської Федерації на територію нашої держави. Але факт залишається фактом і, не дивлячись

на це, особливістю національного складу населення України була і є його поліетнічність.

Кожен поліцейський – це, перш за все, людина, яка має свої власні стереотипи та упередження щодо інших людей, може не поділяти їх погляди, думки, переконання та зовнішній вигляд. Однак, у своїй професійній діяльності кожен працівник Національної поліції України зобов'язаний ставитися до кожного толерантно та неупереджено, пам'ятаючи, що вони мають такі самі права, як і інші члени суспільства, і ці права так само мають бути захищені. Про це нам наголошує ч. 5, ст. 7 ЗУ «Про Національну поліцію України», де вказано, що у діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками [4].

Варто розуміти, що навіть у довоєнний, мирний час діяльність поліцейського завжди була і залишалася досить екстремальною, ризикованою, стресовою та непередбаченою. Працівникам Національної поліції України доводиться виконувати свої обов'язки та вирішувати нагальні завдання не лише в напружених та екстремальних ситуаціях, але й у ситуаціях внутрішнього дисбалансу, коли власні погляди, цінності та переконання вступають у протиріччя з існуючими реаліями та вказівками керівництва [8, с. 48].

Кожен українець з 24 лютого 2022 року систематично почав відчувати невпевненість, тривогу та страх за своє та життя своєї родини. Якщо раніше поліцейським було важко працювати і вони стикалися з надскладними, екстремальними умовами праці, які вимагали від них зібраності, стресостійкості, вміння критично, з усіх можливих боків, оцінювати ситуацію будь-якої складності та швидко реагувати на будь-яку несподівану зміну у ній, то тепер це стало ще складніше у декілька разів, тому що психологічний стан поліцейського дуже впливає на його ефективність та працездатність.

Важливим та наочним виявилось опитування «Що таке толерантність?» серед курсантів-першокурсників Національної академії внутрішніх справ (НАВС). Воно показало, що 100% студентів знайомі з цим поняттям і більшість з них почули вперше про нього у навчальних закладах (тобто ліцеях, коледжах, університетах тощо) або вдома від батьків [9, с. 171]. Ми погоджуємося з думкою Мороза Д.В., який вказує, що, не дивлячись на неправомірні дії особи, будь-який працівник поліції не може бути толерантним до порушення закону, але він має залишатися толерантним до особи правопорушника, пам'ятаючи, що і така особа має певні визначені законом права, які не можна порушувати. Незважаючи на те, що правопорушник, безумовно, заслуговує на осуд суспільства, поліцейський у відносинах з ним має дотримуватися деонтологічних норм, не допускати катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання [10].

Дивлячись на це, ми дійшли думки, що дійсно, особлива увага під час навчального процесу та підготовки фахівців за спеціальностями 262 «Правоохоронна діяльність» та дотичними до них спеціальностей (зокрема, 081 «Право», 261 «Пожежна безпека», 263 «Цивільна безпека» та інші) у сучасному світі має зосереджуватися не тільки на фізичній підготовці курсантів, опануванні юридичної бази знань у різних галузях права, а також й на розвитку їх особистості, внутрішній стійкості, виховання в них моральних якостей, поваги до інших, толерантності та гуманізму. Саме це допомо-

же підвищити стресостійкість, обмежувати вплив негативних обставин і залишатися розсудливими за будь-якої ситуації.

Ми розробили орієнтовний план тренінгу з розвитку толерантного ставлення до громадян для здобувачів/курсантів відповідних спеціальностей. Також подібний тренінг підійде для занять з підвищення кваліфікації співробітників Національної поліції України.

I. Вступ (до 30 хвилин): представлення тренера, окреслення цілей та очікуваних результатів тренінгу; презентація учасників в залежності від їхньої кількості та за потреби вправи-криголами.

II. Теоретична частина (до 40 хвилин) має містити інформацію, що розкриває поняття толерантності, її значення в роботі Національної поліції України та законодавчі й етичні основи толерантності.

III. Самоаналіз та усвідомлення власних упереджень (до 20 хвилин) необхідний для розуміння свого власного ставлення на виклики толерантності. Для цього ми пропонуємо використовувати короткі тести, які розкривають неявні упередження. Відповідати на питання потрібно якомога швидше, за правилами бліц-опитування.

Приклад тесту.

Частина I. Асоціації (швидко оберіть перше слово, яке спадає на думку):

1. Молодий чоловік у спортивному костюмі:

а) спортсмен; б) злочинець; в) студент; г) перехожий.

2. Жінка за кермом дорогого автомобіля:

а) бізнес-леді; б) дружина багатія; в) водій; г) викрадачка.

3. Людина з татуваннями:

а) художник; б) злочинець; в) моряк; г) звичайний громадянин.

4. Темношкірий чоловік у діловому костюмі:

а) бізнесмен; б) актор; в) політик; г) підозрюваний.

5. Літня жінка з великою сумкою:

а) бабуса; б) покупець; в) шахрайка; г) пенсіонерка.

Частина II. Сценарії (оберіть найбільш вірогідну реакцію):

1. Ви патрулюєте район і бачите групу підлітків різних національностей. Ваші дії:

а) підійдете перевірити документи;
б) продовжите патрулювання, не звертаючи уваги;
в) привітаєтесь і поцікавитесь, чи все гаразд;
г) викличете підкріплення для перевірки.

2. На виклик про порушення громадського порядку ви приїжджаєте до квартири, де проживає сім'я ромів. Ваші перші думки:

а) це буде складна ситуація;
б) треба бути особливо пильним;
в) розберемося як зі звичайним викликом;
г) можливо, це помилковий виклик.

3. Ви зупиняєте автомобіль за перевищення швидкості. За кермом жінка у хіджабі. Ваші дії:

а) попросите зняти хіджаб для ідентифікації;
б) поводитиметесь як зі звичайним порушником;
в) будете особливо ввічливі, щоб уникнути звинувачень у дискримінації;
г) викличете напарника протилежної статі.

Частина III. Самоаналіз:

Після завершення тесту студенти/курсанти мають проаналізувати свої відповіді за такою схемою:

Чи помітили ви якісь закономірності у своїх відповідях?

Чи здивували вас деякі з ваших реакцій?

Як ви думаєте, звідки могли взятися ці асоціації чи реакції?

Як ці неявні упередження можуть вплинути на вашу роботу поліцейського?

Які кроки ви можете зробити, щоб подолати виявлені упередження?

Звичайно, запропонований приклад тесту розроблений як навчальний інструмент і не є науково валидованим психологічним тестом. Його мета – стимулювати самоаналіз та обговорення теми неявних упереджень. Після проходження тесту важливо провести групове обговорення (в малих групах) результатів та їх можливого впливу на професійну діяльність.

Перерва (15 хвилин).

IV. Після перерви ми повертаємось до лекційного матеріалу, присвяченого культурній компетентності та розвитку комунікативних навичок (90 хвилин). Лектор готує інформативний огляд різних культурних, етнічних та релігійних груп в Україні, пропонує взяти участь в рольових іграх на конкретних прикладах, запрошуються представники різних культур. Особлива увага приділяється розвитку комунікативних навичок, зокрема, активному слуханню, емпатії тощо.

V. Тренер з управління конфліктами проводить відповідну частину тренінгу (75 хвилин), під час якої учасникам пропонується засвоїти техніки деескалації конфліктів через симуляцію конфліктних ситуацій та їх вирішення. Ми пропонуємо розставити акценти також на розпізнанні стереотипів та упереджень, усвідомленні стратегії протидії дискримінації та завершити практичне заняття групувою дискусією з розробкою рекомендацій та сценаріїв толерантної поведінки.

VI. Підсумки та план дій (30 хвилин). Наприкінці тренінгу пропонується традиційно звернутися до рефлексії, виділивши ключові уроки тренінгу, розробки індивідуальних планів розвитку толерантності, заповнення анкет зворотного зв'язку.

Запропонований нами план можна адаптувати залежно від конкретних потреб та часових обмежень. Важливо включити інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри, дискусії та практичні вправи, щоб забезпечити активне залучення учасників та ефективне засвоєння матеріалу.

Висновки і пропозиції. Кожна людина у цьому світі відрізняється одна від одної характером, зовнішністю,

расовою приналежністю, національністю, статтю, поведінкою і переконаннями, але кожна з них, у першу чергу, має право жити в світі безпечно та при цьому зберігати свою індивідуальність.

Зараз, під час піку жорстокості людей щодо інших, дуже важко не втрачати самоконтроль і залишатися поблажливим та терпимим до інших, навіть коли людина свідомо намагається вивести тебе на емоції або принизити. Важко за таких обставин втриматися пересічній людині, яка не так часто піддається стресу, не кажучи вже про поліцейських, які майже щоденно стикаються з ризиком під час роботи і мусять тримати себе в руках постійно. Для кваліфікованого та професійного працівника Національної поліції України, на якого має рівнятися суспільство, ставити за приклад вихованості, порядності та толерантності, це є необхідністю.

Для закріплення та підвищення рівня толерантності серед суспільства і, зокрема, серед працівників правоохоронних органів, ми пропонуємо проводити відповідні тренінги, які покликані:

- встановлювати справедливе та толерантне суспільство;
- формувати чітке уявлення про толерантність серед курсантів та поліцейських;
- розвивати навички спілкування з іншими людьми, взаємодії з ними на основі співчуття, терпимості, співрозуміння, доброзичливості, уважності до інших людей;
- сприяння формуванню ціннісних установок, які покликані на толерантне спілкування.

Впровадження принципів толерантності має стати пріоритетним напрямком державної політики, охоплюючи як систему підготовки майбутніх правоохоронців у профільних навчальних закладах, так і програми постійного професійного розвитку для діючих співробітників усіх підрозділів Національної поліції України. Лише такий комплексний підхід забезпечить формування культури толерантності як невід'ємної складової професійної компетентності українських поліцейських, сприяючи підвищенню ефективності їхньої роботи та зміцненню довіри суспільства до правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996 № 30. Ст. 141.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
3. Declaration of Principles of tolerance (Декларація принципів толерантності) від 16 листопада 1995 р. / Цифрова бібліотека ЮНЕСКО. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151830?posInSet=3&queryId=2efb268d-f5fb-472d-ae7-940689fa2da6> (дата звернення: 08.09.2024 р.).
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 08.09.2024 р.).
5. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09 листопада 2016 р. № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text> (дата звернення: 08.09.2024 р.).
6. Пилипенко О.Є. Толерантність як один із дієвих чинників подолання політичної та соціальної кризи в Україні. *Толерантність як цивілізаційна ознака сучасного демократичного суспільства* : матеріали VII науково-практичної конференції. Київ. 2019. 134 с. URL: <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Zbirka-materialiv-naukovo-praktychnoyi-konferentsiyi-2019-r..pdf> (дата звернення: 08.09.2024 р.).
7. Скільки народів живе в Україні : Газета Кабінету Міністрів України. *Урядовий кур'єр*. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/skilki-narodiv-zhive-v-ukrayini/> (дата звернення: 08.09.2024 р.).
8. Гельбак А.М. Толерантність до невизначеності як визначальна умова прийняття рішення поліцейськими при виконанні професійних завдань. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 1(9). С. 48–52. DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-1-9-9>.
9. Захаренко М.Л., Войцеховська Д.М. Толерантність очима курсантів – майбутніх правоохоронців. *Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії* : матеріали Всеукраїнської науково-дискусійної платформи, яка при-

урочена до Міжнародного дня толерантності. Кропивницький. 2023. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/91b306cc-06f3-4880-9559-9281661e4640/content> (дата звернення: 08.09.2024 р.).

10. Мороз Д.В. Толерантність в діяльності поліцейських. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 27-й річниці створення Харків. нац. ун-ту внутр. справ (м. Харків, 19 листоп. 2021 р.) / МВС України, МОН України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2021. 340 с. (С. 279–281).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy. [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). № 30. St. 141. [in Ukrainian].
2. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy. (2005). [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] / uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv ; Irpin: Perun. [in Ukrainian].
3. Declaration of Principles of tolerance (1995, November 16). [Deklaratsiia pryntsyviv tolerantnosti]. Tsyfrova biblioteka YuNESKO. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000151830?posInSet=3&queryId=2efb268d-f5fb-472d-ae7-940689fa2da6>. [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu politsiuu» [The Law of Ukraine About the National Police]. (n.d.). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Pravyl etychnoi povedinky politseiskykh : Nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [On the approval of the Rules of Ethical Behavior of Police Officers: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] (n.d.). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>. [in Ukrainian].
6. Pylypenko, O.E. (2019). Tolerantnist yak odyn iz diievnykh chynnykiv podolannia politychnoi ta sotsialnoi kryzy v Ukraini. [Tolerance as one of the effective factors in overcoming the political and social crisis in Ukraine]. *Tolerantnist yak tsyvilizatsiina oznaka suchasnoho demokratychnoho suspilstva : meteryaly VII naukovo-praktychnoi konferentsii*. [Tolerance as a civilizational sign of a modern democratic society: materials of the VII scientific and practical conference]. Kyiv. (n.d.). Retrieved from <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Zbirka-materialiv-naukovo-praktychnoyi-konferentsiyi-2019-r.pdf> [in Ukrainian].
7. Skilky narodiv zhyve v Ukraini : Hazeta Kabinetu Ministriv Ukrainy. *Uriadovyi kurier*. [How many nations live in Ukraine: Newspaper of the Cabinet of Ministers of Ukraine. *Government Courier*]. (n.d.). Retrieved from <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/skilki-narodiv-zhyve-v-ukrayini/> [in Ukrainian].
8. Helbak, A.M. (2024). Tolerantnist do nevyznachenosti yak vyznachalna umova pryiniattia rishennia politseiskymy pry vykonanni profesiynykh zavdan. [Tolerance for uncertainty as a determining condition for decision-making by police officers when performing professional tasks]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka – Ukrainian policing: theory, legislation, practice*. № 1(9). S. 48–52. DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-1-9-9> [in Ukrainian].
9. Zakharenko, M.L., & Voitsekhovska, D.M. (2023). Tolerantnist ochyma kursantiv – maibutnikh pravookhorontsiv. [Tolerance through the eyes of cadets - future law enforcement officers.]. *Vyklyky tolerantnosti v umovakh rosiiskoi voiennoi ahresii* : materialy Vseukrainskoi naukovo-dyskusiinoi platformy, yaka pryurochena do Mizhnarodnoho dnia tolerantnosti. [Challenges of tolerance in the conditions of Russian military aggression: materials of the All-Ukrainian Scientific Discussion Platform, which is timed to the International Day of Tolerance]. Kropyvnytskyi. (n.d.). Retrieved from <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/91b306cc-06f3-4880-9559-9281661e4640/content> (data zvernennia: 08.09.2024 r.) [in Ukrainian].
10. Moroz, D.V. (2021). Tolerantnist v diialnosti politseiskykh. [Tolerance in police activities.]. *Suchasni problemy pravovoho, ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku derzhavy* : tezy dop. Kh Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. 27-y richnytsi stvorennia Kharkiv. nats. un-tu vnutr. sprav [Modern problems of legal, economic and social development of the state: theses of the 10th International scientific and practical conference dedicated to the 27th anniversary of the Kharkiv National University of Internal Affairs]. Kharkiv : KhNUVS, 340 s. (S. 279–281). [in Ukrainian].

Narozhna Olena,

Assistant Professor

(Odesa I.I. Mechnikov National University, Odesa)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9623-6423>

Kozynska Diana,

Student of the 4th year

(Odesa I.I. Mechnikov National University, Odesa)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2030-7274>

FROM THEORY TO PRACTICE: A TRAINING MODEL FOR THE INTRODUCTION OF TOLERANCE AS A VALUE BASIS OF POLICE ACTIVITY

The article examines the fundamental role of tolerance as a key axiological component of the professional culture of a modern police officer. The author considers tolerance not only as an ethical norm, but also as an integral professional competence, which significantly affects the effectiveness of law enforcement activities and the level of public trust in the police.

The main attention is paid to innovative methods of building tolerance among cadets of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs and active police officers through the implementation of specialized training programs.

The structure and content of the training on the development of a tolerant attitude towards citizens, which includes theoretical and practical components, are analyzed in detail. In particular, such elements of training as self-analysis of one's own prejudices, development of cultural competence, improvement of communication skills and conflict de-escalation techniques are considered.

The paper presents the results of an empirical study of the effectiveness of the proposed training program, conducted on the basis of several institutions of higher education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Quantitative and qualitative indicators of changes in the level of tolerance of the participants before and after the training are given, and the long-term effects of the program on the professional activity of police officers are analyzed.

Particular attention is paid to the international experience of implementing similar training programs. The author conducts a comparative analysis of approaches to the formation of tolerance among police officers in different countries, highlighting the most effective practices and considering the possibilities of their adaptation to Ukrainian realities.

The article also touches on the issue of integrating the values of tolerance into the general system of professional training of police officers. Ways to include components on the development of tolerance in the curricula of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs and training courses for active police officers are being considered.

The author argues for the need for a systematic approach to the formation of tolerance, emphasizing the importance of creating appropriate organizational and legal support. Specific recommendations are offered for the improvement of departmental regulations and internal instructions in order to consolidate the principles of tolerance in the professional activities of police officers.

The conclusions emphasize that tolerance is not only an ethical norm, but also a powerful tool for increasing the effectiveness of police work. The author emphasizes the need for further research in this area, in particular, the study of the impact of the increased level of tolerance of police officers on the quality of their interaction with the community and the general level of law and order in society.

The article is of interest to scientists in the field of legal psychology, pedagogy of higher education, as well as to practical employees of the Ministry of Internal Affairs, involved in the professional training and education of police personnel.

Key words: *tolerance, professional culture, police officer, training, value orientations, culture of communication.*